List 37. Tečaj XLVI.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold. 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 12. septembra 1888

Obseg: Razstava svežega sadja. — Kako divjake vzrejati? — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Nasledki „šnopsa“. Trgovinska in obrtna zbornica. — Iz deželnega zbora. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razstava svežega sadja.

Važen oddelek velike deželne sadne razstavo, katero priredi c. kr. kmetijska družba kranjska od 17. do 21. oktobra t. l. v Ljubljani, bode razstava svežega sadja. Razstavilo se bode lahko vsakovrstno sadje, posebno pa zimsko, in sicer jabolka in hruške.

Tej razstavi bode namen pokazati, kakšno sadje prideluje Kranjska, in katere sadne vrste se ob raznih razmerah najbolje ponašajo na Kranjskem. Z razstavo vred pa tudi pričnimo urejati slovenska sadna imena ter spravljati jih v soglasje z vednostnimi pomologijskimi imeni.

Ker je c. kr. kmetijski družbi kot razstavnemu odboru veliko do tega, da ne bodo razstavljene samo sadne vrste, ki so rasle na posestvih marljivih in umnih sadjarjev, ampak sploh vse vrste, zlasti jabolk in hrušek, ki rasto kje na Kranjskem, naj se kakor koli imenujejo, zato bodo razstavniki svežega sadja razdeljeni v dve skupini, in

a) v razstavnike, kateri bodo razstavili sadje, ki so ga pridelali na svojem posestvu, in sicer:

b) v razstavnike, kateri bodo razstavili večo zbirko sadja, ki so ga nabrali po vsej občini, po veči pokrajini ali po vsem okraji.

Prvi razstavniki bodo morali na zapisne pole, katere jim bode poslala kmetijska družba, zapisati ime vrste, ki je običajno v njih kraji, potem v kakšni legi in v kakšni zemlji rodi vrsta najrajša, ali rodi pogostoma ali začne drevo roditi zgodaj ali pozno itd.

V tej skupini je za odlikovanje določenih veliko srebrnih svetinj c. kr. kmetijske družbe in tudi deželnih častnih daril v srebru in zlatu.

Razstavniki druge skupine bodo pa k poslanim vrstam samo pripisali pravo domače ime vrste in, na kakšnem drevesu, na kakšni zemlji in v kakšni legi je raslo sadje. Ker ni treba, da bi bili ti razstavniki sadjarji, zato ne bodo dobili svetinj, ampak častna darila v srebru in zlatu.

Ker bode kmetijski družbi v razstavnih prostorih mnogo prirediti, naj nikar ne odlašajo oglasiti se oni sadjarji, kateri se mislijo udeležiti razstave.

Druge skupine, prosimo, naj se udeleže zlasti gg. učitelji.

Vsi, kateri oglase, da mislijo poslati sadja na razstavo, dobodo o vseh rečeh v pravem času vsa pojasnila.

Vsake vrste bode poslati po 5 do 8 sadov ali plodov, velikih manj, majhnih pa več.

Glede pošiljanja svežega sadja za razstavo ravnati je tako le: Odtrgano sadje obriši dobro s kako mehko ruto, najbolje če z volneno. Potem zapiši vsaj na en sad vsake vrste s črnilom njeno ime. Jabolku zapiši ime na plat blizu reclja (peclja), hruški pa blizu muhe. Kadar je črnilo uže suho, zavij vsak sad posebe v papir in potem spravi vse sadje med seno, najbolje če v otavo ali tudi med rezanico ali pleve v primeren zaboj ali tudi v košarno, v kateri misliš poslati sadje v Ljubljano. Kdor bode pošiljal sadje po železnici, naj pa pošlje toliko zgodaj, da pride za časa v Ljubljano. Vse druge reči bodemo objavili še v pravem času.

Kako divjake vzrejati?

Sadjar mora pred vsem skrbeti, da dobo krepkih zdravih divjakov. Če ti niso zdravi dovolj močni, dobro zakoreninjeni, ne premladi ne prestari za požlahtnjevanje ne dobimo nikoli lepih in visokih dreves. Podloga ra-

zumnemu sadjarstvu so dobri divjaki. Te vzrejamo najbolje iz semena. Seme mora biti sveže in kaljivo, jederce v njem pa belo in sladkega okusa, nikakor pa ne sme biti pikro in gnilobno. To velja o vseh naših sadnih vrstah. Semena nabiramo lehko, kadar pripravljamo sadje za sušilo, kadar ga tolčemo ali uživamo. Tropine treba večkrat skozi sito presejati, dokler ne ostanejo sama semena ali peške. Tropinam, katere smo sušili na peči, ne kaže izbirati pešek, ker jih je mnogo uže nekaljivih. Zelo lepih in snažnih pešek dobimo, ako jih po obedih ali kedar jabolka in hruške režemo za sušenjo devamo na stran. Nekateri sejejo kmalu po prešanji peške s tropinami vred. Tega ni svetovati, ker malokedaj se posreči delo. Navadno zvabijo tropine toliko miši da prožro vse peške. Jeseni in prvi zimski čas nabiraj sadjar pešek. Da ostanejo kaljive, vloži jih v zaboje s peskom, s prstjo ali s stolčenim ogljem plastoma, zaboj zakoplji potem 1 m/ globoko v suho zemljo, da ne morejo miši do njega. Rano spomladi izkoplji zaboj in posej peške brž, ko je vreme ugodno. Če se kažejo uže cime, zadnji je čas, da poseješ peške. Sploh pa so peške od krepkih in trdnih drevesnih vrst boljše mimo vseh drugih. Na suhem hranjene peške cimijo brez odeje malokedaj precej spomladi; kožica je tako izsušena, da se ne da precej premočiti. Sedaj misli nevednež, da takšne peške sploh ne bodo cimile, ker niso hitro spomladi vsajene, gre in izkoplje semena in tako uniči vse. Zemlja mora biti za divjake dobra, sicer ne morejo tam vzrasti krepki, lepi divjaki. Sejati moramo redko, ker tako dobimo divjakov, kateri imajo mnogo korenin ter rasto hitro. Zatorej svetujemo jeseni zemljo 60—80 c/m globoko prekopati ali rigolati in pognojiti z dobrim, močnim kompostom, ki se raztrosi po vrtu. Kedar greš sejat, naredi 6—10 c/m globoke jamice po 50—60 c/m narazen. V te jamice položi peške, pritisni jih z roko in pokrij 3 c/m na debelo s kompostom. Takšne drevesnične gredice treba potem večkrat opleti in z razredčeno gnojnico politi: to pa le tedaj, kadar so drevesa nekoliko porasla. Vlage jim ne sme nikoli manjkati. Kdor jim hoče še bolj postreči, naj med drevesne vrstice ali sploh med nje vrže nekoliko kratkoslamnega, napol sprhlega hlevnega gnoja. Ta obrani drevescem vlago tudi ob hudi suši, plohe jim ne škodujejo veliko, sploh pa imajo z nerom dovolj hrane. Če smo tako ravnali, ničesar zanemarili, potem so uže enoletni divjaki, ki so vsekakor več vredni nego dvoletni, za presajanje v drevesnico. Slabejša enoletna in zdrava drevesca pa treba izruvati, ob koreninah obrezati, deblo jim prikrajšati in jih tako presaditi v dobro rigolano in pognojeno zemljo, to pa v vrste, v katerih stoje drevesca 6—8 c/m drugo od drugega, vrste pa morajo biti narazen 60—70 c/m. Črešnje, slive, orehe kaže saditi precej, kadar so zreli odpadli.

Še enkrat ponavljamo resnico, da moramo pred vsem skrbeti za zdrave in močne divjake, ako hočemo vzrediti lepih visokih dreves, kakeršnih nam sedaj živo manjka. Divjakov je pa najbolje dobivati le iz pešek. Skrbimo torej za to. Na majhnem prostoru na vrtu vzredimo lahko vsako leto po tisoč divjakov. Ako jih pocepimo in presadimo, imamo v kratkem lepih mladih dreves. In teh smo potrebni, da stara onemogla drevesa nadomestimo z novimi, čilimi ter prazne prostore zasadimo z rodnim drevjem!

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

86.

Kako so potovali starodavni Grki

(Dalje.)

Platon se opira v svojih zakonih na starodavno navado, ko dovoljuje tujcu ali potniku, da more natrgati grozdja, smokev, hrušek, jabolk in margaran, če je lačen. Tudi so šli Grki radi na roko sleharnemu tujcu, če je zašel, ali če ni vedel ne kodi ne kamo. Pozneje so postavljali Grki miljne kamne ali stebriče, in kazala. Tudi po potnih listih so začeli popraševati potnike, ter jim preiskovati prtljago. Ali vselej ni bilo treba potnega lista, kedar je šel kdo na tuje. Za časa vojske so zahtevali od dotičnih potnikov izkaznico, na katerej je bil vtisnjen državni grb. Na Špartanskem pa je bilo potovanje na tuje brez izrecnega dovoljenja eforov strogo prepovedano. Tudi Platon je grajal preveliko prijenljivost, ki je bila v navadi po drugih državah, da je smel vsak na tuje, kedor je hotel. Odredil je toraj v svojih zakonih, da nima nikdo hoditi na tuje, kdor še ni spolnil štiridesetega leta. Vendar nimamo nobenega dokaza o posebnej kontroli potnikov, niti o posebnem zaviranju potovanja. Pač pa so smatrali izvedavost po tujih običajih in napravah kot znak nezadovoljnosti z domačimi napravami. Na colih so preiskovali prtljago potnikom, kajti uže ondaj je bilo obdaćljivo razno blago. Plutarh veli: „Colnarji nam presedajo, ne zato, ker robo in blago prebirajo, temveč zato, ker stikajo po skritej robi, in tako vso prtljago prerijejo in premečejo.“

Tudi v toplice so hodili in se vozili starodavni Grki. Bilo je več takih toplic na glasu, nekatere zaradi zabave, nekatere zaradi izredne pomoći v raznih boleznih. Take toplico so bile na Evbeji, o katerih nam Plutarh sporoča to le: „V Evdepsu na Evbeji je toplih vrelcev, raznih poslopij in stanovanj, zato je postal stekališče vse Grške. Ondi imaš v izobilju perotnine, divjačine in morskih rib. Najživahnejše življenje ondi je spomladi, mnogi gostje prihajajo edino le zato, da se zabavajo“. Tudi Sula je šel v toplice, da se je odpočil od truda in sitnosti, pa Plutarh ga graja, ker je občeval skoro edino le z gledališkimi igralci.

In koliko je stalo potovanje v starodavnem času? Tudi o tem imamo malo podatkov, prav za prav imamo le par beležk. Za časa Demostenovega postavim so

prejeli trije poslanci 1000 drahem potnine za tri mesce. V istem času je bilo potovanje dosta draže, kakor 180 let pozneje na Italijanskem. Polibij nam pripoveda, da je potnik gostilniku za vse vkup plačal $^1/_4$ obola.

Mnogo so potovali Grki Solon, Pitagora, Herodot, Likurg, Platon in Polibij. Za časa Solonovega je potoval po Grškem tudi skitski princ Anaharz, da zadovolji vedoželjnosti, in to je napravilo tako izgledovanje, kakor je napravlja dandanes pri nas kakov indijski Nabob. Naj dodamo še to, da so potnika, kedar se je povrnil domov, prijatelji sijajno pogostili.

87.

Kako so potovali starodavni Rimci.

Rimcem je bilo gostoljubje prav tako sveto kakor Grkom. Tudi oni so verovali, da potnika čuvajo bogovi, osobito Jupiter, prvak bogovom. V Rimu je užival tujec popolno varnost, če tudi ni imel nikake pravice do državnega varstva. Kdor je žalil tujca, pokazal je neotesanost svojo ter je prišel ob veljavo. V nekem spisu Plavtovem stoji to-le: „Kdo si ti? Pred kot ne si rob, malovreden, hudoben človek, ker greš tujca zasmehovat“. Vkljub temu je pognala državna oblast z Rima tujce, kedar jej je kazalo. Ko je bil Grak predlagal, da se podeli meščanstvo vsem Italijanom, in je vsled tega začelo vreti ljudstvo z vseh krajev v Rim, pregovoril je senat konzula Fanija, da je dal vse nemeščane izgnati. Tudi 65. l. pr. Kr. so vsled papiškega zakona pregnali vse one, kateri se niso mogli z meščansko pravico izkazati.

Kakor Grki tako so tudi Rimci radi ostajali pri prijateljih in znancih, kedar so potovali. Osobito radi so zahajali potniki v one letne dvorce, ki so stali blizu velikih cest. Toraj je svetoval Kolumela svojim rojakom, naj ne stavijo dvorcev blizu cest, ker potniki hišo preveč izmolzejo. Kdor ni imel prijateljev ali znancev ob cestah, koder je potoval, moral se je zatekati v javne gostilnice, naj bi bile na dobrem ali slabem glasu. Odlični in premožni potniki so se ogibali takih gostilnic dokler so mogli, ker jim gostilniki niso mogli postreči z lepim in snažnim posodjem, s posteljo in z drugim komfortom, pa tudi za to so se ogibali takih gostilnic, ker niso radi občevali s plebejci. Samo znani Vitelij je rad zahajal v javne gostilnice, da se je zabaval s preprostimi potniki in živinskimi poganjači.

Videti pa je, da so večino takih gostilnic ob cestah zgradili posestniki dotične okolice, da so laglje in preje spravili v denar pridelke. Kako so si pomagali Rimci, kedar so potovali, to nam je prav jasno popisal Plutarh v življenjepisu mlajšega Katona. V Azijo je potoval tako-le. Zjutraj zarana je poslal peka in kuharja v tisto mesto ali kraj, v katerem se je bil namenil ostati. Pek in kuhar sta koj poiskala prijatelja gospodarjevega očeta, ali znanca, a če teh ni bilo, šla sta v gostilnico, kjer sta prigotovila naročene jedi. Ako tudi gostilnice ni bilo dobiti; šla sta prosit, naj jima odkaže primernih prostorov. Ker jima niso povsodi verjeli, toraj tudi ne šli na roko, pripetilo se je več potov, da ju je Katon uže došel, pa mu nista še nič prigotovila. Tudi njega samega so preko rame pogledovali, češ, da je boječ mož in nizkega stanu, ker v takih okolnostih ni kričal in razsajal, temveč mirno in udano sedel na prtljago ter čakal. Kedaj pa kedaj je vendar na pete stopil. Pozval je dotično gosposko k sebi ter jej omenil: „Kako da ste tako nepriljudni? Bodite vendar priljudni in postrežljivi tujcem. Nikari ne mislite, da pride vsak pot takov mož, kakoršen sem jaz.“

(Dalje prihodnjič.)

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Zgorela je v — pijanosti.

Demšarjev Peter, pravi korenjak zaleški, postal je gospodar. Druzega mu ni kazalo, kakor da si poišče za tovaršico dobro in skrbno gospodinjo. Ker je bil pameten in trezen mladenič, niso ga mogli njegovi po Plahtačih zapeljani sovrstniki zaleški ne videti in ne trpeti. Pošteni Peter si pa zavoljo tega nikakor ni belil glave, še le prav po volji mu je bilo, da je imel pred zasleplјenimi reveži mir in pokoj.

Peter je imel za vse kaj bistro in čuječe oko; previdel ni ravno teško, ker bil je zelo oprezen, da pri takratnih razmerah ni bilo med vsemi domačimi odraščenimi dekleti nobene, katera bi mu bila mogla postati vredna tovaršica. Vsaka bila je kaki posebni, ena večji, ena manjši napaki podvržena. Iz malega raste veliko, a iz velikega še večje. Petru toraj druzega ni kazalo, nego se v tej važni, za celo življenje odločilni zadevi obrniti drugam izvan svojega rojstnega kraja. Poišče si toraj za ženo pošteno dekle v bolj oddaljeni hribovski fari, kjer so bila dekleta, kakor v svojem času Zaleščanke, na posebno dobrem glasu. Zaročil in potem poročil se je z Polonico, brdko in lepo hčerjo premožnega kmetskega posestnika Rebrnika v Zavrhu.

Tri leta in pol po poroki sta preživela kaj srečno, mirno in zadovoljno. Bog jima je dal med tem časom dvoje prav čvrstih otročičev: dečka in deklico. Srčno sta se nad tem darom božjim radovala. Plahtača imela sta nad tem zadovoljnim parom zakonskim vedno hudo piko.

Peter, kot vojak v reservi, bil je poklican na vojno v Bosno-Hercogovino. Pol leta je bil izostal. To priliko porabi vražja Beta. Nekega dne dobi dobro pošteno Polono v svojo pest. Kot zvita kača nekdaj Evo v raju, obdelovala je ta grda baba neskušeno Polono z vso svojo prefriganostjo toliko časa in tako, da jo vjame v mreže svoje ter jo „šnopsu“ privadi. Uboga Polona niti slutiti ni mogla, kako žalostne posledice bodo iz tega za njo nastale.

Ko dobri Peter zopet domov pride, najde ženo svojo nekako vso spremenjeno; čudno in nezaupljivo obnaša se proti njemu; prejšnja prava ljubezen njena

*

do Petra zginila je nekako čudno. Peter bil je kar osupnjen; sam svojim očem ni vrjel, ali je to resnica, ali se mu le dozdeva, da je tako. Žal, da je bila britka resnica! Polona mu je čem dalje, tem večje križe in nadloge prizadevala. Nažulila se je vražjega šnopsa večkrat tako, da cele dneve ni bila za nobeno rabo. Vse prošnje Petrove in spomini na prejšnje srečno življenje bile so brezvspešne. Polona postaja vedno strastnejša šnopsarica. Slednjič zadel jo je po desni strani mrtvoud; ležala je več tednov, a slednjtć zopet nekako ozdravela in vsa spremenjena vstala iz postelje. Desna roka ji ni nikoli več služila, noga pa le toliko, da je prav težavno sem in tja švedrala. Za nekoliko tednov opusti potem vražji „šnops“ popolno. Pijanska strast ima pa to čudno lastnost, da, če nekoliko časa miruje, potem svojo žrtev še huje zgrabi in toliko časa več ne pusti, da jo slednjič ugonobi.

Polona se potem vda iz nova še huje šnopsu. Kadar Petra ni bilo doma, ga ji je Plahtačka kar sama donašala. Druge lakomne in obožane sosede imele so pa ob enakih prilikah pri Poloni pravi pravcati sejm. Polona je prilizovalkam vse vrjela; njihno hinavsko hvalisanje jej je pa kaj prijetno ugajalo. Vse, do česar je Polona le priti mogla, naj si bode preja, platno, obleka, kruh, moka, sočivja in drugo, delila je ob takih trenutkih ravno omenjenim požrešnicam.

Ko Peter vse to zapazi, pozaklene vse shrambe in skrinje ter skrije ključe. Polona si pa pri domačem ključavničarji, katerega žena je bila tudi prava poliznica, dá ključe ponarediti. In prejšnje razbrskavanje domačega premoženja se je zopet ponavljalo.

Plahtačka se je Demšarjevega Petra začela bati in Poloni ni več „šnopsa“ v malih posodah (flaškah) na dom donašala. Prinese ji pa zato enkrat skrivaj celi velik flaškon samega špirita; pokaže Poloni, kako naj ga z vodo meša, da iz njega „šnops“ napravi. Špirit pa pred Petrom dobro skrijete. Polona se je tega „tekočega hudiča“ kaj pridno posluževala; vedno bila je ob njem motovilasta. Nekega dne, vsa natreskana, vzame mala deklico v svoje levo naročje in kolovriti ž njo h kotlu, v katerem se je pujsem kuhalo; spodtakne se in dekletce jej iz naročja v vrelo oblodvo v kotel pade. Polona se prestraši in toliko strezne, da začne pa pomoč klicati; sama ni mogla otroka iz kotla potegniti. Na krik Polonin priteče dekla, katera je ravno v hlevu opraviti imela, in potegne otroka iz kotla — mrtvega in na pol kuhanega. To je Polono tako prevzelo, da je prišla ob zavest; ni bila nikoli več pri pravi pameti — bledla je. V šnopsu iskala je svoje rešitve. Ubogi Peter!

Ne dolgo potem, ko se je pri Demšarji ravno južina na pritličnem ognjišči kuhala in ni bilo slučajo ravno nobenega v kuhinji pride Polona z flaško špirita k ognju in jo začne na plamenom pogrevati (blodilo se jej je namreč), flaška se razpoči, špirit užge in deloma po obleki razlije; v par trenotkih bila je vsa v ognji in nezavestna pade na tla, kjer vsa obleka na njej do zadnje nitke zgori. Ko gospodar slučajno ravno prvi pride in vidi svojo ženo vso črno, osmojeno in v brezštevilnih mehurjih brezzavestno na tleh v kuhinji ležati, britko se razjoče, ter zdihne: „Bog pomagaj! še tole sem moral dočakati.“ Dobri Peter uda se popolno v voljo božjo. Osmojeno Polono spravili so potem v posteljo, jo po moči očedili in brez odloga po domačega gospoda župnika poslali. Blagi gospod se nad tem strašnim prizorom ki ga je prokleti šnops prouzročil, britko in milo razjočejo. Mazilijo jo potem v tolažbo za zadnjo uro se sv. poslednjim oljem. Reva mučila se je potem v strašnih bolečinah še skoz celih 48 ur. Presunljivo je stokala in ječala; govoriti pa mogla ni. Nekoliko trenotkov pred smrtjo pride toliko k zavesti, da se je malo po okolu stoječih ozrla in jim v pretrganih zlogih z vso težavo zaklicala: „Mo-oje-ga o-tro-ka i-in me-ne je šno-ops u-mo-ril. Varuj-te se Plah-Plahtač-ča! Mo-li-te za-a-me! Bog se-se me usmi-smili! In bilo je po njej.

Strašno svarilo vsem šnopsarjem in šnopsaricam, kaj-ne?

Dobri Demšarjevi Peter bil je hudega križa rešen! pokojnica bila mu je veliko zapravila. Oženil se potem ni več. Molil je in moli še vsakdan ob vsakej priliki za svojo pokojno ženo Polono. Na grob dal ji je čeden spominek napraviti, znak prave krščanske ljubezni njegove do nje. Edinega sina svojega odgojil je popolno v smislu naše svete vere. Prav čil in pošten mladenič je uže sedaj; upno bode očetu svojemu na stare dni prava in krepka podpora.

Dobremu Petru naklonil je Bog poštenih vestnih in zvestih poslov s katerimi je popolno zadovoljen in so drugim sosednim poslom v uzoren izgled.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

IV. Gospod zbornični svétnik Fran Omersa poroča o tarifu tehtnice na Grosupljem in omenja, da namerja lastnik te tehtnice uvesti naslednje tarife, in sicer: od 1—100 kgr. 5 kr., od 101—500 kg. 10 kr., od 501—1000 kg. 15 kr., od 1001—2000 kg. 20 kr., od 2001—3000 kg. in čez 25 kr.

Ker se je v zmislu § 15. zakona z dne 19. jun. 1866. drž. zak. štev. 85, pri odmerjanju tarife ozirati na to, da lastnik dobiva le primerno povračilo za trud in troške, ki so spojeni s takimi napravami, v tem slučaju pa je ta pogoj izpolnjen, predlaga odsek: Slavna zbornica naj pri c. kr. deželni vladi priporoča potrjenje tarife. — Predlog je bil sprejet.

V. Gospod zbornični svétnik Jernej Žitnik poroča, da je bilo v seji dne 21. oktobra 1887 sklenjeno priporočati prošnjo občine medvodske za dovoljenje treh letnih in živinskih semnjev seveda le tedaj, ako proti namerjanim semnjem ne bodo ugovarjale do semnjev pravico imejoče občine političnega okraja ljubljanske

okolice in mestni magistrat ljubljanski. Iz došlih izjav občin političnega okraja ljubljanskega vidi se, da se je le občina Studenec izrekla proti semnjema dne 3 marca in 4. novembra, ker sta dne 20. marca in 11. novembra semnja v Studencu. Mestni magistrat ljubljanski izreka se zaradi tega proti dovoljenju semnjev, ker ni potreba pomnoževati semnjev v okolici ljubljanski in ker bi mesečni živinski semnji v Ljubljani imeli škodo, ako bi bil prej semenj v obližju mesta. Okrajno glavarstvo pa priporoča prošnjo. Razlogi občine Studenec niso veljavni radi velike daljave od Medvod. Ako bi tudi pritrdili, da bi ljubljanski živinski semnji radi medvodskih mogoče trpeli škodo, to moramo poudariti, da bi škoda mogla biti toli neznatna, da se še na to ne treba ni ozirati, vsaj ne bi bila v nobenem razmerju k škodi, katero bi zadela občino medvodsko, ako se jej ne da dopustilo. Odsek torej misli, da se je držati sklepa zbornice od 21. oktobra l. 1887. in predlaga: Zbornica naj se izreče v svoji izjavi do c. kr. deželne vlade za dovoljenje treh letnih in živinskih semnjev.

Gospod zborični svétnik Fran Omersa sicer ni proti dovoljenju semnjev, le želi, da bi se z ozirom na ponedeljske semnje v Kranju sprejel pristavek: Ako bi se zgodilo, da bi kateri semenj v Medvodah imel biti na ponedeljek, kadar je semenj v Kranju, da bi semenj v Medvodah bil potem prihodnji torek.

Ko je zborični tajnik pojasnil nekatere stvari, bil je sprejet odsekov predlog, a pristavek odklonjen.

VI. Gospod zborični svetnik Fran Hren poroča vsled dopisa c. kr. deželnega sodišča, ali je trgovina nekega lesnega trgovca taka in tolika, da jo je zmatrati za več, nego za navadno trgovino. Po uradnih poročilih plačuje dotični lesni trgovec vsoto, katera se je v §. 7. uvodenega zakona k trgovinskemu zakoniku z dné 17. decembra 1862, drž. zak. št. 1 ex 1863 zahteva za upis tvrdke. Ovedbe so pokazale, da se je obseg lesne trgovine dotičnega trgovca razširil in da njegova trgovina preseza navadno trgovino, zaradi česar ga je v zmislu člana 4. in 10 trgovinskega zakonika zmatrati za trgovca. Poročevalec predlaga zategadelj v imenu odsekovem: Zbornica naj se v tem zmislu izjavi pri c. kr. deželnem sodišču. — Predlog je bil sprejet.

VII. Gospod zborični svétnik Karol Luckmann poroča, da je trgovska in obrtniška zbornica v Olomucu poslala zbornici peticijo o obsegu poštarske prostosti za uradno dopisovanje, s katero se je obrnila do visokega c. kr. trgovinskega ministerstva, in je prosila, da to peticijo zbornica podpira. Po zakonu od 2. oktobra 1865, drž. zakonik št. 108, in od 29. junija 1838, drž. zak. št. 85, je dopisovanje trgovskih in obrtniških zbornic s c. kr. oblastvi in uradi, deželnimi odbori, občinami in trgovskimi zbornicami prosto poštarine. Ta omejitev poštarske prostosti zbornic ne obremenjuje samo njih proračuna, ampak provzročuje tudi mnogo drugih neprilicnosti. Za mnogokratne ovedbe za štatistiko, za mnogovrstna uradna pozvedavanja v javnem interesu treba je razširjenega dopisovanja s trgovci in obrtniki, kar ima popolnoma značaj uradnih dopisov. Na koncu peticije prosi olumuška zbornica: Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo naj predloži zakonodavnim činiteljem kar najpreje vladno predlogo, s katero se poštarska prostost dopisovanja trgovskih in obrtniških zbornic v Avstriji tako-le prenareja: Poštarine prostu je: 1. uradno dopisovanje trgovskih in obrtniških zbornic v stvareh javne službe, in 2. uloge in odgovori trgovcem in obrtnikom, katere se vlagajo vsled občin naredeb ali posebnih uradnih naročil. Odsek zmatra peticijo olomuške zbornice za utemeljeno in predlaga: Zbornica naj se izjavi za podporo te peticije. — Predlog je bil sprejet.

VIII. Gospod zborični svétnik Fran Ksaver Souvan poroča o novem tržnem tarifu v Šentvidu pri Zatičini.

Predloženi novi tarif obsega povišanje naslednjih pristojbin, in sicer:

1. Za trgovce z lonci, vrči in lončenimi skledami od 10 kr. na 17 kr.
2. Za trgovce z blagom na mizah ali na tleh od 5 kr. na 8 kr.
3. Za krčmarjenje v šotorih od 50 kr. na 2 gld.
4. Za drobnico od 1 kr. na 2 kr.

Različno od stare tarife postavila se je tudi za vsak povezek cepcev taksa 1 kr.

Deželni odbor kranjski, kateremu je občinski urad šentvidski pri Zatičini to novo tari o predložil v odobrenje, odstopil jo je c. kr. deželni vladi s predlogom, da jo potrdi.

C. kr. okrajno glavarstvo litijsko ugovarja le povišanju tarife od 50 kr. na 2 gld. za krčmarjenje v šotorih in omenja, da za to ni nobenega razloga, ker krčmarji šentvidski imajo itak največ dobička od semnjev in ne potrebujeje te zaščite.

Vender, ako pomislimo, da je v Šent-Vidu pri Zatičini le pet semnjev na leto, da si krčmarji svoje koristi, ki jih imajo od tega, če več prodajo, hočejo povišati s povišanjem takse (odredbine), na kar se je treba tem bolj ozirati, ker se mora radi velikega števila krčmarjev v Šent-Vidu pri Zatičini zmatrati obiskovanje krčmarjev v šotorih za nepotrebno, in namen neobiskovanja ali manjšega obiskovanja more se doseči le s povišanjem takse.

Gledé na rečeno in z ozirom na to, da so sklenene nove tarife primerne, predlaga odsek: Slavna zbornica naj jih priporoča c. kr. deželni vladi v potrjenje. — Predlog je bil sprejet.

(Dalje prihodnjič.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski,

rešil je v prvi svoji seji sledeči dnevni red.

1. Otvorjenje deželnega zbora.
2. Obljuba novo izvoljenega deželnega poslanca.
3. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

4. Volitev dveh rediteljev.
5. Volitev dveh verifikatorjev.
6. Volitev finančnega odseka 11 članov. Predlog deželnega odbora.
7. Volitev upravnega odseka 11 članov. Predlog deželnega odbora.
8. Volitev odseka 7 članov za deželno-odborsko letno poročilo. Predlog deželnega odbora.
9. Poročilo o delovanji deželnega odbora za dobo od 16. novembra 1887 do 31. avgusta 1888.
10. Priloga 1. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep normalno-šolskega zaklada za l. 1887.
11. Priloga 2. Poročilo deželnega odbora o porabi izrednega kredita v znesku 12.000 gld. za vinarsko sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu leta 1887.
12. Priloga 3. Proračun in računski sklep deželno-kulturnega zaklada za l. 1889. oziroma 1887. Deželnega odbora predloga.
13. Priloga 4. Izkaz o gospodarjenji s kranjskim učiteljskim pokojniškim zakladom za l. 1887: Deželnega odbora predloga.
14. Priloga 5. Poročilo deželnega odbora o nakupu knjige „Vrtnarstvo“ za ljudske šole.
15. Priloga 6. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1887.
16. Priloga 7. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1889.
17. Priloga 8. Proračun zaklada učiteljskih penzij za l. 1889: Deželnega odbora predloga.
18. Priloga 9. Proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1889. Deželnega odbora predloga.
19. Priloga 10. Poročilo deželnega odbora o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu.
20. Priloga 11. Poročilo deželnega odbora gledé nižje gimnazije v Kranji.
21. Priloga 12. Računski sklep zaklada prisilne delalnice za l. 1887. Deželnega odbora predloga.
22. Priloga 13. Proračun zaklada prisilne delalnice za l. 1889. Deželnega odbora predloga.
23. Priloga 14 Poročilo deželnega odbora glede doneska, ki naj bi se dovolil iz deželnega zaklada za poplačanje troškov onih preiskav, katere bo zvršiti po državnih tehnikih v namen uravnave reke Krke.
24. Priloga 15. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlagata muzejskega zaklada računski sklep za l. 1887. in proračun za l. 1889.
25. Priloga 16. Računski sklep ustanovskih zakladov za l. 1887. Deželnega odbora predloga.
26. Priloga 17. Računski sklep gledališkega zaklada za l. 1887. Deželnega odbora predloga.
27. Priloga 18. Proračun gledališkega zaklada za l. 1889. Deželnega odbora predloga.
28. Priloga 19. Računski sklep zemljiško-odveznega zaklada za l. 1887. Deželnega odbora predloga.
29. Priloga 20. Proračun deželnega posojilnega zaklada za l. 1889. Deželnega odbora predloga.
30. Priloga 21. Proračuni ustanovskih zakladov za l. 1889. Deželnega odbora predloga.
31. Priloga 22. Proračuni bolniškega, blaznišnega, porodniškega in najdeniškega zaklada za l. 1889. Deželnega odbora predloga.
32. Priloga 23: Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži računski sklep bolniškega zaklada za l. 1887.
33. Priloga 24. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži računski sklep blazniškega zaklada za l. 1887.
34. Priloga 25. Poročilo deželnega odbora s katerim se predloži računski sklep porodniškega zaklada za l. 1887.
35. Priloga 26. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži računski sklep najdeniškega zaklada za l. 1887.
36. Priloga 27. Proračun in računski sklep hiralniškega zaklada za l. 1889. oziroma 1887. Deželnega odbora predloga.
37. Priloga 28. Poročilo deželnega odbora o zgradbi nove javne bolnice v Ljubljani.

Pred odtvorjenjem zborovanja predstavil je gosp. deželni predsednik baron Winkler zboru novoimenovanega glavarja gosp. dr. Poklukarja, potem pa se z gorkimi besedami spominjal pokojnega glavarja grofa Thurna.

Na to odtvori zborovanje novi glavar ter odtvorjenje sklepa s trikratnim živioklicem.

Po odtvorjenji imel je dalji nagovor, v katerem najpred obeta varovati deželno ustavo in druge dezelske pravice, dalje paziti, da uradi spolnujejo svoje dolžnosti v uradnem poslu in pri vodenju zborovanja biti strogo nepristransk. Sicer pa je samo po sebi umljivo da se bode držal onih nazorov, ki so ga vodili v minulih 19 letih njegovega javnega delovanja.

Potem pa se obrne do gospodov poslancev ter jih prosi še daljne podpore. Do poslancev velikega posestva obrne se z nemškim nagovorom ter jim priporoča da se drže tudi oni gesla „Vsakemu svoje“, potem se bode nasprotje, ki je že sedaj mali, zgubilo popolnoma.

Zopet govoreč slovensko, izreče potem g. glavar gorko svojo zahvalo vsem tovarišem v zboru za skazano mu zaupanje ter jih prosi ga enako prijazno podperati še dalje.

Potem omenja nujnih nalog, katere ima rešiti deželni zbor: Omenja našega šolstva, pri katerem se, hvala Bogu nasprotnikom ni posrečilo za sejati seme razpora med duhovniške in svetovne učitelje našega naroda.

Dalje omenja potrebne podpore za vpeljavo in razširjenje obrtnijskega poduka, dalje širjenja poduka v kmetijstvu, zagradbe voda, zboljšanja zemljišč, cest in druzih koristnih investicij. Deželnih denarnih razmer omenjajoč, spominja se srečne konverzije zemljišno-obveznega dolga in pa negotovosti dohodkov iz deželne naklade na žganje, zavolj tega priporoča se vsaj nekaj časa varčnost v deželnem gospodarstvu. le ne odlašanja pri plodonosnih investicijah, katere so nam postale dolžnost po tem, ko smo tudi potomcom naložili povračanje deželnega dolga.

Deželni glavar sklepa potem s prošnjo do členov cele zbornice, da bodo svetlemu cesarju gotovo za 40letnico njegovega vladanja podali najljubše mu darilo, ako v slogi in vzajemnosti vsi skupaj delujejo za blagor naše dežele! (Glasna pohvala, ki se je čula že med govorom glavarjevim sledila je koncem tega nagovora.)

Naši dopisi.

Iz Selške doline, 9. sept. (*Raznoterosti*). Jesen pričela se nam je vnovič primikati v deželo. Naj bo povedano o gospodarstvenih zadevah najpred kaj malega. Kar je bilo tacih posestnikov, ki so kosili otavo takrat ko jim se je, bi djali še škoda zdelo, t. j. zgodaj, spravili so prav dobro; nakosili in spravili so v suhem in lepem vremenu veliko in prav lepe otave. Kar jih je pa čakalo do zdaj, vtegne se jim zgoditi po pregovoru, „Kdor do malega Šmarina otave ne pokosi, jo potem mora sušiti za pečjo.“ — Letina se po naših krajih ni kaj dobro obnesla. Le malo se je naželo, zrno pa, kar ga je, je pa dobro. Tudi čebelarji so slabo opravili. Sadja je pa, hvala Bogu, precej veliko, in se lastniki željno ozirajo po kupceh, ki bi ga dobro plačevali.

Uni teden, 31. aug. in 1. t. m. veršili so se v naši dolini pod vodstvom blagorodnega c. kr. okr. glavarja gosp. Jos. Merk-a iz Kranja komisijski ogledi za nove šolske stavbe. V Selcih zidalo se bo čisto novo šolsko poslopje na zgornji strani vasi prot Železnikom. Vravnano bo za dvorazrednico. in stalo okol enajst tisoč goldinarjev. V Dražgošah ogledana je bila še le zadnja leta pozidana mežnija. ki se bo z malimi stroški dala predelati v prav pripravno šolsko poslopje. Tedaj dobijo menda tudi Dražgoše v kratkem svojo lastno šolo. Obravnavalo se je ondi ob enem tudi, da bi se izpeljala cesta iz Rudnega do imenovane farne vasi. Ljudje se vendar plašijo prevelikih stroškov. Ako bi poskusili tako, kakor se n. pr. gradi cesta čez Dolenjske Gorjance, t. j. eno leto le kaj malega, in drugo leto zopet tako, bi z časom vendar dobili cesto, z katero bi bili konečno morebit vsi zadovoljni. Komur so znane dogodbe zadnje Rusko-Turške vojske, ni mu gotovo ptuja beseda: „Šipka-Pass.“ Kdor hodi zdaj peš iz Rudnega v Dražgoše, vodi ga tudi pot po strmini enacega imena. Z novo cesto bi se prišlo temu v okom. —

Tudi v Sorici je bil šolski ogled. Dolgo časa so mislili, da bi se predelala sedajna mežnija, vzdignila za nadstropje, ter imela prostor za šolo, učiteljevo in cerkvenikovo stanovanje. Ta misel se je zdaj nekako opustila, in projektirano je, da bi v vasi zidali čisto novo šolsko poslopje. Prevdarek kaže stroškov okol pet tisoč goldinarjev. Se ve če bi občina pripravila kamen, les, apno itd. „in natura“, potem bi bilo denarja manj treba šteti. Ker se pa materijal tudi sam ne pripravlja, ampak z velikim trudom in kolikor toliko tudi z stroški, bo kazalo ondi menda enako tako, kakor z Dražgoško cesto, t. j. z polagano pripravo. Za danes naj toliko zadostuje. Bog! L.

Iz Ljubljane. — Deželni zbori večinoma vsih dežel, našega državnega dela, pričeli so zborovanje zadnji ponedeljek dne 10. t. m., med njimi deželni zbor Kranjski, ki je zborovanje pričel po predstavljenji novega deželnega glavarja g. dr. Poklukar-ja. O prvi seji kranjskega deželnega zbora poročamo obširneje na drugem mestu današnega lista. Razun nagovora glavarjevega, kateri je označil sedanji politični položaj v deželi s tem, da je rekel, da ginejo nekdaj ojstra nasprotja med strankama, gospodarski položaj pa s tem, da je omenjal srečno dognane konverzije z ene strani, ter zmanjšajočega dohodka iz naklada na žganje na drugi strani. Odobravanje, katero je našel nagovor glavarjev v zbornici, kaže da je saj večina zbornice v soglasji z njegovimi gospodarskimi načeli. Prva seja trajala je pičli dve uri. Odseki sostavljeni so zelo tako, kakor prejšnja leta, le na mesto dr. Poklukar-ja vstopil je v finančni odsek g. poslanec Dev, v gospodarski odsek pa g. poslanec Murnik. Načelnik finančnega odseka ostal je g. dr. Moše, načelnik gospodarskega odseka postal je g. poslanec Detela. Finančni odsek razdelil je izročene mu predloge svojim poročevalcem v včerajšni prvi svoji seji. Prihodna javna seja zborova je jutri in se imata, kakor čujemo, zboru iz njegove srede predložiti dva predloga gospodarske vsebine.

— **Glasbena Matica** pričela bode svoje delovanje dne 20. septembra t. l.

Oni učenci, ki želé ustopiti v glasbeno šolo, oglasé naj se v soboto dne 15. ali v ponedeljek dne 17. septembra t. l. od 9.—12. ure dopoludne, in od 3.—6. ure popoludne v šolskih prostorih (Virantova hiša, II. nadstropje), kjer se bode vršilo upisovanje.

Poučevalo se bode v igri na klavirji, na goslih in raznih drugih inštrumentih, v petji, teoriji in harmoniji.

V glasbeno šolo vsprejemajo se samo otroci udov „Glasbene Matice“.

Učnina za jednega učenca znaša 1. gld. na mesec udnina pa 2 gold. za celo leto, ktera zneska vplačati sta takoj pri upisovanji.

Odbor.

— **Sokolova 25letnica** v Ljubljani vršila se je dne 8. in 9. t. m. sijajno pri obilni vdeležbi čeških, hrvatskih, primorskih in štajerskih gostov sokolov, le deževno vreme, ki je nastalo po noči z sobote na nedeljo ter je trajalo tudi še v nedeljo jutro preprečilo je izvršitev nekaterih točk slavnostnega sporeda. Tako se je tekmovalna telovadba vršila namesto na Koslerjevim vrtu v mestu v realkini telovadnici. Sprejemanje pozdravljanje in spremljevanje gostov bilo skozi in skozi srčno. Zelo veliko hiš v mestu in posebno v predmestjih bilo je okinčanih z zastavami.

† **Gospod Matija Hočevar**, župnik Šentpeterskega predmestja v Ljubljani, knezoškofijski svetovalec itd., umrl je minuli ponedeljek dne 10. septembra dopoludne v Dolenjskih Toplicah, 65 let star, po dolgi mučni bolezni ter bode danes popoludne ob 4. pokopan pri Sv. Krištofu v Ljubljani. Naj v miru počiva blagi gospod!

Umrla je v soboto Šiški stara gospa grofica Wurmbrandova, soproga pokojnega predsednika katoliške družbe v Ljubljani. Truplo pokojne bilo je v ponedeljek prepeljano v rodbinsko rakev na Štajerskem. — Dne 10. pa je umrl v Ljubljani znani meščan in čevljar Franc Hinterlechner 85 let star ter bode pokopan danes popoludne ob 6.

— **Vspored cesarske slavnosti v Cerknici** 1. Ob polu desetih zjutraj shod došlih gostov, požarne brambe in slavnostnega odbora v čitalniških prostorih pri gospodu županu Josipu Milavcu, od koder gre slavnostni sprevod v farno cerkev, kjer bode ob desetih slovesna sv. maša, pri katerej poje čveterospev moškega zbora slavne ljubljanske čitalnice gg. Přibil Štamcar, Pucihar in Paternoster.

2 Po sveti maši blagoslovljenje orodja požarne brambe na slavnostnem prostoru „pod lipo".

3. Ob eni popoludne banket.

4. Slavnostni govor deželnega poslanca in častnega občana cerkniškega trga, gospoda dr. Vošnjaka, na slavnostnem prostoru popoludne po banketu.

5. Cesarska pesem, poje moški zbor.

6. Ob polu petih javno srečkanje na dobitke.

7. Pevski oddelek obsezal bode mej drugimi, tri čveterospeve, katere pojó iz prijaznosti gori navedeni gospodje ljubljanski pevci.

8. Ob polu sedmih zvečer gledališna predstava veseloigre v enem dejanju: „Bog vas sprimi!"

9. Mej posameznimi točkami svirala bode godba, pri katerej je prosta zabava ljudstva in ples.

10. Ob osmih zvečer razsvitljava trga in kresovi po hribih okolice in ob devetih mirozov z godbo in slavnostni sprevod požarne brambe po trgu.

Veselica se vrši pri vsakem vremenu.

K obilnej udeležbi vabi

Odbor.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Presvitli cesar, ki se je ravno vrnil od vojaških vaj na Češkem, sprejel je na Dunaji prestolonaslednika Angleškega ter se poda danes v Slavonijo k večjem vojaškim vajam. Tudi povodom godu ruskega cara bil je včeraj sijajen dvorni obed, pri katerem je naš cesar v napitnici nazdravil na zdravje ruskega cara.

Češka. — Za prihodnjo nedeljo povabil je dr. Rieger v Prago na razgovor vse češke načelnike okrajnih zastopov in pa župane, da se dogovore, kako omejiti razpor, katerega mladočehi trosijo med narod. V češki deželni zbor zastopniki nemških okrajev zopet niso vstopili. Za to je bil toliko bolj pomenljiv nagovor deželnega maršala kneza Jurja Lobkovica, v katerem dostojno in vendar tako državniško obsoja to ravnanje kujavcev. Rekel je med drugem: „Mi se ve da moremo le obžalovanje izreči, da oni (nemški poslanci) na mesto vdeležiti se delovanja deželnega zbora v blagor cele dežele, za boljše spoznajo, ostajati na strani v neplodoviti odsotnosti in s tem buditi pri svojih volilcih nejasne in večinoma neizpolnilne nade (burna pohvala). Mi le obžalovati moremo, da se s tem povod daje skrajnim elementom, stvari kazavati, kakor bi bile utemeljene narodne zahteve, katerim ne more pritrditi noben češki deželni zbor, (burna pohvala), in katerih ne more odobriti nobena avstrijska vlada (burna pohvala); ko mora vendar vsakdo komur je pri srcu, da se končajo zmešnjave v deželi, mora vedeti, da se more mir v deželi samo tedaj doseči, ako vlada modra zmirnost v vsih stvareh, katern so v zvezi z narodnimi razmerami." (Viharna pohvala).

Žitna cena

v Ljubljani 10. septembra 1888.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 95 kr. — banaške 7 gold. 32 kr. — turšice 5 gold. 70 kr. — soršice 5 gold. 75 kr. — rži 5 gold. 30 kr. — ječmena 3 gold. 10 kr. — ovsa 4 gold. — kr. — ajde 5 gold. 60 kr. — ovsa 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 05 kr. 100 kilogramov.

V Kranji 10. septembra.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rrž 4 gold. 55 kr — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki.